

**Udtalelse fra Det Rådgivende Udvalg for Erhvervsuddannelse
til Europa-Kommissionen om
en fælles vision for gode og effektive lærlingeuddannelser og arbejdsbaseret læring**

2. december 2016

1) INDLEDNING

Lærlingeuddannelser og andre former for arbejdsbaseret læring er et springbræt til beskæftigelse og aktivt medborgerskab; de fremmer folks beskæftigelsesegnethed og jobmuligheder gennem tilegnelsen af færdigheder og kompetencer, der er brug for på arbejdsmarkedet og støtter personlig udvikling. Medlemsstater med veludviklede lærlingeordninger som led i erhvervsuddannelse understøttet af gunstige faktorer såsom en stærk økonomisk og industriel struktur og velkoordinerede uddannelses- og arbejdsmarkedsstrukturer er typisk kendetegnet ved en lav ungdomsarbejdsløshed og stor økonomisk konkurrenceevne. Delt ansvar er et væsentligt element for lærlingeuddannelse og arbejdsbaseret læring.

Rådet vedtog i 2012 en henstilling om at oprette en ungdomsgaranti¹ for at sikre, at alle unge op til 25 år modtager et tilbud af god kvalitet om et job, videreuddannelse, en lærlingeuddannelse eller et praktikophold, senest fire måneder efter at de er blevet arbejdsløse eller har forladt det formelle uddannelsessystem. Som kommissionsformand Juncker anførte i sin tale om Unionens tilstand i 2016, så har 9 mio. unge nu modtaget et tilbud, der omfatter et af disse fire elementer. Desuden har ungdomsbeskæftigelsesinitiativet (en finansiel ressource på 6,4 mia. EUR) for første gang nogensinde ydet direkte målrettet støtte til unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, i regioner, der kæmper med høj ungdomsarbejdsløshed.

Den europæiske alliance for lærlingeuddannelser blev lanceret i juli 2013. Europa-Kommissionen, medlemsstaterne og arbejdsmarkedets parter på europæisk plan har dermed forpligtet sig til at forbedre lærlingepladsers kvalitet, udbud og tiltrækningskraft. EFTA- og kandidatlandene har også tilsluttet sig initiativet. Disse samordnede aktioner har sammen med forbedrede makroøkonomiske betingelser og strukturelle reformer siden lanceringen af ungdomsbeskæftigelsesinitiativet² bidraget til at mindske ungdomsarbejdsløsheden i EU med 1,4 mio. personer.

Arbejdsmarkedets parter i EU afsluttede deres respektive projekter i maj 2016 om et forslag om en europæisk kvalitetsramme for lærlingeuddannelser³ og om omkostningseffektiviteten af lærlingeordninger⁴ og blev enige om en fælles erklæring "**Mod en fælles vision for lærlingeuddannelser**"⁵. Den fælles erklæring lægger op til en trepartsudtalelse fra arbejdsgivere, fagforeninger og medlemsstater for at fremme omkostningseffektive lærlingeuddannelser af høj kvalitet i Europa. Den vil indgå i de næste skridt i den europæiske alliance for lærlingeuddannelser og bidrage til gennemførelsen af det resultat, som Rigatopmødet i 2015 forventer på mellemlang sigt, om **fremme af arbejdsbaseret læring med særlig vægt på lærlingeuddannelser**⁶.

Målet med den nye dagsorden for færdigheder for Europa⁷, som Kommissionen lancerede den 10. juni, er at sikre, at folk udvikler en bred vifte af færdigheder tidligt i deres liv og sidenhen, så de dermed øger deres udsigter til at blive beskæftiget, deres fulde deltagelse i samfundet og deres konkurrenceevne samt stimulerer vækst. Som understreget i den nye dagsorden for færdigheder så letter velfungerende lærlingeuddannelser og andre former for arbejdsbaseret læring overgangen fra skole til arbejdsliv ved at styrke de lærendes beskæftigelsesegnethed og give dem de færdigheder, som arbejdsmarkedet har brug for. Lærlingeuddannelser gavner både virksomhederne og samfundet som helhed.

¹ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0483R\(01\)&from=DA](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0483R(01)&from=DA).

² Meddelelse: Ungdomsgarantien og ungdomsbeskæftigelsesinitiativet efter tre år, COM (2016), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0646&from=DA>

³ <https://www.etuc.org/publications/european-quality-framework-apprenticeships#V8ku3-nynor>

⁴ <https://www.businesseurope.eu/publications/cost-effectiveness-apprenticeship-schemes-making-case-apprenticeships>

⁵ https://www.businesseurope.eu/sites/buseur/files/media/position_papers/social/apprenticeship_joint_statement_30may.pdf

⁶ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf

⁷ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=15621&langId=en>

Midtvejsrevisionen af EU's flerårige finansielle ramme blev offentliggjort den 14. september. Den indeholdt et forslag om at afsætte yderligere 1 mia. EUR til ungdomsbeskæftigelsesinitiativet mellem 2017 og 2020. 27 stats- og regeringschefer i EU drøftede på deres møde den 16. september også behovet for yderligere tiltag til at reducere ungdomsarbejdsløsheden, og vendte tilbage til dette spørgsmål på mødet i Det Europæiske Råd den 1. december 2016.

Europa-Kommissionen offentliggjorde den 25. oktober 2016 sit arbejdsprogram for 2017, der bygger på dagsordenen for færdigheder ved at skitsere initiativer, der sigter mod håndtering af moderniseringen af uddannelsesområdet, forbedring af kvaliteten af lærlingeuddannelser; herunder gennem et forslag om en kvalitetsramme om lærlingeuddannelser, yderligere udvikling af lærlinges mobilitet og sporing af unges resultater på arbejdsmarkedet, efter at de har fuldført en akademisk eller faglig uddannelse.

Udtalelsen skal i lyset af disse udviklinger bidrage til udformningen af EU's og nationale politikker og foranstaltninger til yderligere at udvikle og styrke udbuddet af lærlingeuddannelser og deres kvalitet og effektivitet i hele Europa.

2) MÅLSÆTNINGER

Et øget reformtempo og gennemførelse af gode og effektive lærlingeuddannelser og arbejdsbaseret læring

Selv om man må anerkende den indsats, som regeringer, arbejdsmarkedets parter og andre interessenter har gjort, så er der stadig behov for at fremskynde reformer og effektiv levering af gode og effektive **lærlingeuddannelser**. Udbuddet og kvaliteten af lærlingeuddannelser er stadig ofte utilstrækkeligt, og unge, deres forældre og samfundet generelt anser ofte erhvervsuddannelser og lærlingeuddannelser for at være det næstbedste valg. Der bør også være yderligere udviklinger forud for udarbejdelsen af en ny europæisk uddannelsesstrategi og den næste flerårige finansielle ramme for tiden efter 2020.

Forbedring af koordineringen af og støtten til interessenternes forskellige tiltag

Selv om man må anerkende den indsats, som den europæiske alliance for lærlingeuddannelser har gjort og de forskellige former for initiativer og tiltag, som er foretaget på lokalt, regionalt, nationalt, europæisk og internationalt plan samt inden for de enkelte sektorer, så er der stadig et presserende behov for at styrke udveksling af viden, netværk og samarbejde, herunder øget gennemsigtighed i kvaliteten og udbuddet af tilbud om lærlingepladser.

3) EN FÆLLES VISION

Der er i denne udtalelse fokus på områder, hvor yderligere tiltag kan være med til at opnå en *fælles vision for gode og effektive lærlingeuddannelser og arbejdsbaseret læring*.

Det Rådgivende Udvalg for Erhvervsuddannelse opfordrer Kommissionen til at fremlægge et forslag om følgende aktiviteter:

- i. opfølgning på Kommissionens intention om at fremlægge et forslag om en kvalitetsramme for lærlingeuddannelser som bebudet i Kommissionens arbejdsprogram for 2017 under hensyntagen til denne udtalelse
- ii. yderligere udvikling af den europæiske alliance for lærlingeuddannelser baseret på dokumentation og forskning⁸ og behandling af udfordringer såsom arbejdsgivernes engagement og omkostningseffektivitet, digitalisering, integration af indvandrere, innovation, iværksætterånd og videregående erhvervsuddannelse (alt efter relevans⁹)

⁸ Navnlig Kommissionens undersøgelse af den europæiske alliance for lærlingeuddannelser — vurdering af fremskridt og planlægning af fremtiden — og Cedefop's undersøgelser af lærlingeuddannelser (tværnationalt overblik over lærlingeuddannelser i Europa, tematiske landeundersøgelser om lærlingeuddannelser, forvaltning og finansiering af lærlingeuddannelser, osv.); se også <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/apprenticeships-work-based-learning>

⁹ Opfølgning på Rigakonklusionerne og anbefalingerne i "Study on higher Vocational Education and Training in the EU", COM 2016. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=da&pubId=7893&type=2&furtherPubs=yes>

- iii. udvikling af en række støttetjenester for videndeling¹⁰, netværk og samarbejde for at støtte lærlingeuddannelser og arbejdsbaseret læring på nationalt plan, hvor det er nødvendigt, herunder ved at fremme ekspertrådgivning, benchlearning¹¹, klyngedannelse og samarbejde mellem lande, arbejdsmarkedets parter og andre interessenter i overensstemmelse med EU's eksisterende politikrammer og Rigakonklusionerne. Landebesøg foretaget af eksperter i andre medlemsstater kunne blive organiseret sammen med disse aktiviteter
- iv. opfølgning på reformer af lærlingeuddannelser og arbejdsbaseret læring og sikring af, at der er tætte forbindelser mellem den europæiske alliance for lærlingeuddannelser og relaterede europæiske initiativer såsom Rigakonklusionerne, ungdomsgarantien, ungdomsbeskæftigelsesinitiativet og andre relevante initiativer i EU's dagsorden for færdigheder
- v. forbedring af erhvervsuddannelsers og lærlingeuddannelsers tiltrækningskraft og image ved at udvikle lærlingeuddannelser af høj kvalitet og ved at promovere fordelene ved dem over for lærende, virksomheder og samfundet gennem regelmæssige initiativer, der mobiliserer alle relevante aktører på EU-plan samt nationalt, regionalt og lokalt plan (f.eks. den europæiske uge for erhvervsmæssige færdigheder)
- vi. styrkelse af samarbejdet om politikker og foranstaltninger om lærlingeuddannelser mellem EU-institutioner og -agenturer (Cedefop og ETF) og med internationale organisationer og netværk (f.eks. UNESCO, OECD, ILO, EuroSkills/WorldSkills, Verdensbanken og det globale netværk om lærlingeuddannelser)
- vii. udforskning af muligheden for EU-støtte til lærlingeuddannelser/udvekslingsprogrammer med fokus på arbejdsbaseret læring med tredjelande.

Medlemsstaterne og arbejdsmarkedets parter skal fremme arbejde inden for følgende områder:

- viii. mobilisering af aktører om konkrete tiltag på nationalt, regionalt og lokalt plan. Det omfatter fremme af oprettelsen af efterspørgselsstyrede "**partnerskaber om nationale lærlingeuddannelser og arbejdsbaseret læring**" med involvering af alle relevante beslutningstagere fra ministerier, arbejdsmarkedets parter, uddannelses- og efteruddannelsesudbydere, formidlingsorganer (handels-, industri- og håndværkskamre, faglige organisationer og sektororganisationer) og andre interessenter
- ix. yderligere fremskridt med etablering af en passende **ramme**, hvorigennem ansvaret, rettighederne og forpligtelserne for de enkelte involverede parter klart fremgår og kan håndhæves, herunder aktiv inddragelse af arbejdsmarkedets parter¹². støtte til oprettelsen af **fleksible adgangsmuligheder**, hvor man kan skifte mellem uddannelsessektorer, herunder anerkendelse af kvalifikationer og, navnlig for lærlinge på gymnasieniveau, så de kan fortsætte deres studier inden for videregående uddannelser
- x. tilvejebringelse af passende støttestrukturer og -foranstaltninger af både finansiel og ikke-finansiel art, og hvor det måtte være relevant, en omkostningsdelingsordning mellem virksomheder og offentlige myndigheder, for at involvere virksomheder og navnlig små og mellemstore virksomheder (SMV'er) i udbuddet af gode og effektive lærlingeuddannelser
- xi. fremme af udviklingen af partnerskaber mellem og med arbejdsmarkedets parter og andre relevante interessenter for at sikre en struktureret og løbende dialog og en gennemsigtig forvaltning for udformning, kvalitetssikring, gennemførelse og vurdering af lærlingeuddannelser og arbejdsbaseret læring alt efter de nationale rammer
- xii. mobilisering af forskellige sektorer med inddragelse af arbejdsmarkedets parter og

¹⁰ Herunder støtte til en effektiv udnyttelse af de eksisterende redskaber (f.eks. den digitale værktøjskasse, ILO's værktøjskasse, værktøjsskassen om arbejdsbaseret læring).

¹¹ http://www.pesboard.eu/EN/pesboard/Benchlearning/benchlearning_node.html.

¹² Som der blev opnået enighed om i erklæringen fra Rådet om den europæiske alliance for lærlingeuddannelser, se http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/139011.pdf.

organisationer i hver sektor alt efter de nationale prioriteter

- xiii. forøgelse af kvaliteten af undervisning inden for erhvervsuddannelse og uddannelse på arbejdspladsen (og samarbejdet mellem erhvervsuddannelsesinstitutioner og virksomheder omkring uddannelse)
- xiv. mulighed for, at lærendes mobilitet indgår i lærlingeprogrammer med henblik på at nå en højere grad af mobilitet blandt lærlinge i Europa, suppleret med finansiel og ikke-finansiel støtte
- xv. forbedring af erhvervsvejledning og fremme af lærlingeuddannelsesordninger gennem oplysningskampagner, herunder om fordelene ved lærlingeuddannelser for arbejdsgivere og lærende, rettet mod unge, deres forældre, voksne studerende, uddannelsesudbydere, arbejdsgivere og offentlige arbejdsformidlinger
- xvi. yderligere udvikling af elementerne vedrørende lærlingeuddannelser og partnerskabsmetoden som foreslået i bilaget
- xvii. drøftelse af mulige tilgange med arbejdsmarkedets parter på sektorplan til at styrke og diversificere udbuddet til en bred vifte af erhverv, navnlig de sektorer, der bidrog til de europæiske arbejdsmarkedsparters projekter, dem, der blev identificeret i dagsordenen for færdigheder, og dem, der allerede deltog i sektorråd for kvalifikationer.

4) OPFØLGNING

Det Rådgivende Udvalg for Erhvervsuddannelse opfordrer Rådets formandskab og Kommissionen til at sikre, at der fuldt ud er blevet taget højde for de muligheder, der ligger i lærlingeuddannelser for at nedbringe ungdomsarbejdsløshed, når ungdomsbeskæftigelsespolitikker bliver diskuteret, herunder drøftelsen af ungdomsbeskæftigelsesinitiativet under Det Europæiske Råd i december 2016.

Det Rådgivende Udvalg for Erhvervsuddannelse opfordrer også kommende rådsformandskaber til at mobilisere medlemsstaterne til at forny og udvide deres løfter og tilsagn efter Rådets erklæring i 2013¹³.

¹³ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/139011.pdf

BILAG:

Elementer om lærlingeuddannelser og partnerskabstilgangen

Baseret på de europæiske arbejdsmarkedsparters fælles erklæring af den 30. maj 2016 og elementer af Rådets erklæring fra 2013 om den europæiske alliance for lærlingeuddannelser

ELEMENTER OM LÆRLINGEUDDANNELSER

1. Lærlingeordninger kræver en klar og passende reguleringsmæssig ramme på nationalt plan, og de er afhængige af, at virksomhederne kan skabe praktikpladser (og jobmuligheder) til de lærende.
2. Gode lærlingeuddannelser fremmer ikke blot folks beskæftigelsesegnethed og jobmuligheder gennem tilegnelsen af færdigheder og kompetencer, der er brug for på arbejdsmarkedet. De støtter også den personlige udvikling og leder til anerkendte kvalifikationer.
3. Lærlingeuddannelser bør omfatte en bredere vifte af sektorer og erhverv. Der er særligt behov for at udvide lærlingeuddannelsernes tiltrækningskraft og udbuddet af lærlingeuddannelser og gøre dem mere attraktive også uden for de sektorer, de traditionelt har tilknytning til. Det vil også være med til at øge beskæftigelsesegnetheden og beskæftigelsesmulighederne for alle, hvis der findes lærlingeuddannelser inden for flere erhverv.
4. Lærlinge har forskellig status fra land til land, der er fastsat ved lov og/eller nationale arbejdsmarkedsmodeller og uddannelsespraksis. For så vidt angår arbejdsvilkår og uddannelse bør kontrakten for hver enkelt lærlingeplads klart redegøre for arbejdsgiverens og lærlingens rettigheder og forpligtelser, herunder, hvor det måtte være relevant, for hvordan lærlingen er omfattet af social beskyttelse.
5. En væsentlig del af lærlingens uddannelsestid bør tilbringes på arbejdspladsen. En stærk arbejdsbaseret lærings- og uddannelseskomponent bør supplere de jobspecifikke færdigheder med bredere, tværgående og overførbare færdigheder, hvorved det sikres, at deltagerne kan tilpasse sig ændringer efter at have afsluttet lærlingeuddannelsen.
6. Lærlinge bør modtage løn eller godtgørelse, der svarer til det niveau, der er gældende i en bestemt national sammenhæng, hvor det er relevant, i overensstemmelse med de nationale eller sektorielle mindstekrav eller kollektive overenskomster. Det er også nødvendigt for at sikre, at lærlingene er engagerede i en grad, der afspejler de fordele lærlingeuddannelser giver dem i form af fremtidige kvalifikationer og beskæftigelsesmuligheder.
7. Det er vigtigt, at praktik indrettes, så det er omkostningseffektivt for en virksomhed, hvorved virksomheden tjener på sin investering, hvilket vil tilskynde til og fremme udbuddet af praktikpladser.
8. En tilgang med omkostningsdeling mellem virksomheder og offentlige myndigheder kan være med til at øge udbuddet af praktikpladser samt sikre lærlingene passende vilkår. I velfungerende lærlingeordninger tjener virksomheder deres investeringer ind igen over tid i form af færdigheder, der bedre passer til deres behov, og gennem de lærendes delvist produktive indsats under uddannelsen.
9. SMV'er, herunder mikrovirksomheder, er vigtige udbydere af praktikpladser. For at fremme lærlingeuddannelser i SMV'er har disse brug for tilstrækkelige eksterne støttetjenester vedrørende uddannelse, rekruttering og administration, så de kan få et højere afkast af deres investeringer.
10. Karrieremuligheds- og vejledningstjenester er i stadig større grad sammen med arbejdsmarkedets parter og udbydere af erhvervsuddannelse nødt til bedre at formidle den rolle, lærlingeuddannelser kan spille for at fremme beskæftigelsesegnethed og karrieremuligheder. Sådanne støttetjenester er også påkrævede under hele

lærlingeuddannelsens varighed.

11. Lærere, undervisere og mentorer i skoler og virksomheder bør støttes på passende vis og være i stand til at opdatere deres kvalifikationer og kompetencer, så de kan uddanne lærlinge i overensstemmelse med de seneste undervisnings- og uddannelsesmetoder og arbejdsmarkedets behov.
12. Det er vigtigt at udbrede lærlingeuddannelser videre end sekundær erhvervsuddannelse, herunder gennem indførelse af lærlingeuddannelser og principperne ved vekseluddannelser til uddannelsesforløb af forskellige typer og på forskellige niveauer, navnlig videregående erhvervsuddannelse samt universitetsuddannelse, hvor det måtte være relevant.

PARTNERSKABSTILGANG

13. Partnerskaber er en forudsætning for gode erhvervsuddannelser og lærlingeuddannelser, der fører til relevante læringsresultater.
14. For at støtte både arbejdsmarkedets samt lærlingenes behov bør lærlingeordninger reguleres sådan, at der tages tilstrækkeligt hensyn til arbejdsmarkedets behov for færdigheder.
15. Dette kræver en tæt inddragelse af arbejdsmarkedets parter i overensstemmelse med de nationale arbejdsmarkedsmodeller og uddannelsespraksis i udarbejdelsen, forvaltningen og gennemførelsen af lærlingeordninger.
16. Det stiller også krav om partnerskaber med andre relevante interessenter, såsom, hvor det måtte være relevant, formidlingsorganer (handels-, industri- og håndværksskamre, faglige organisationer og sektororganisationer), uddannelses- og efteruddannelsesudbydere, ungdoms- og studenterorganisationer samt lokale, regionale og nationale myndigheder.